

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОГО ПАРИТЕТУ В СУСПІЛЬСТВІ

Юлія ЧАЛЮК

Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
lamur4ik@bigmir.net

Принципово важливо відмітити глобальну тенденцію до зменшення сили статево-рольових стереотипів у суспільстві, що зумовлено тиском нових викликів планетарного масштабу. Цей факт обумовлює перспективу збільшення кількості жінок в усіх сферах політичного і соціально-економічного життя. За Індексом глобального гендерного розриву (2020 р.) Україна піднялася на шість сходинок і посіла 59-е місце серед 153 держав [1]. Та все ж можливості жінок обмежені. Назрілі у суспільстві питання гендерної рівності, а також поява яскравих прикладів жінок-лідерів, бажання жінок брати активну участь у суспільно-політичному житті країни спричинили інтерес науковців до питань, які стосуються ефективності виконання лідерських ролей жінками та чоловіками.

В умовах загострення інформаційної війни «руського міра», представники якого закликають до захисту традиційних сімейних цінностей, Україна стала першою країною, що презентувала Стратегію з гендерної рівності Ради Європи на національному рівні. Реалізація Стратегії розрахована на 2018–2023 рр. і містить стратегічно важливі цілі – запобігання гендерним стереотипам і сексизму та забезпечення рівного доступу жінок і чоловіків в ухваленні політичних і суспільних рішень [4]. Така мета не є декларативною. Питання гендерної рівності має підтримку на найвищому політичному рівні і є серед пріоритетних у Плані дій Уряду.

Окремі показники Індексу глобального гендерного розриву яскраво ілюструють ситуацію із невикористано низьким рівнем представленості жінок у політиці [1]. За рівнем освіченості жінок Україна посідає 23 місце, а за рівнем політичних прав і можливостей для жінок – 105 зі 134 можливих. Заробітна плата жінок складає 75,0 % заробітної плати чоловіків, а пенсії жінок становлять лише 67,0 % від розміру пенсій чоловіків [3].

Незважаючи на тривалу співпрацю із Радою Європи та проголошений курс на європейську інтеграцію, Україна у сфері реальних показників гендерної рівності є досить далекою від рівня європейських вимог. Забезпечення ж рівного доступу до процесу прийняття рішень для жінок і чоловіків є не тільки однією з важливих умов розбудови в Україні правової держави, але й запорукою її економічного та соціального розвитку [5].

Оскільки політичні партії виступають активними учасниками демократичних, виборчих процесів, державним органам і міжнародним організаціям важливо зосередити увагу на посиленні їх ролі, використовуючи наступні механізми впливу:

– добровільні квоти для збільшення представлення жінок у партійних структурах;

- ширше охоплення політичними партіями жінок-виборців;
- посилення громадського та міжпартійного діалогу;
- інформаційні кампанії з підтримки жінок;
- гендерний моніторинг якості суспільної діяльності жінок і чоловіків;
- вдосконалення показників гендерної статистики;
- збалансований розподіл часу між професійним і приватним життям як жінок, так і чоловіків;
- гендерне бюджетування та гендерний аналіз.

Українські та міжнародні наукові експерти рекомендують запровадити гендерні квоти у національне законодавство, що призведе до позитивних наслідків та більш рівноцінного представництва суспільних інтересів в українській політиці. Запровадження квот може бути перевіреним, швидко дієвим тимчасовим методом для досягнення гендерного балансу в політиці. Після того, як ситуація налагодиться і позитивні результати буде закріплено, квоти можна буде скасувати. Натомість, політичні партії, представлені сьогодні у Верховній Раді України, не підтримують ідею запровадження квот для жінок у виборчих списках партій.

Необхідно звернути увагу на ідентифікацію такої новітньої наукової дефініції як гендерний аналіз бюджету. Саме такий аналіз дозволяє виявити розходження у фінансуванні актуальних з гендерної точки зору заходів. Мета його застосування – зробити прозорим процес прийняття фінансових рішень на урядовому рівні.

Гендерне бюджетування має застосовуватися як на національному, так і місцевому рівнях, оскільки є необхідним та ефективним інструментом для досягнення справжньої рівності жінок і чоловіків в усіх сферах життя суспільства. Гендерне бюджетування є надзвичайно важливим в умовах економічної рецесії, оскільки у процесі відновлення після фінансової кризи жінки потребують більшої допомоги ніж чоловіки [2, с. 211–216].

У висновках важливо підкреслити таке: щоб наблизитися до європейських норм демократії та гендерної рівності, Україна повинна розробити цілісний довгостроковий підхід, враховуючи такі стратегічні напрямки:

- виконання міжнародних зобов'язань, зокрема, відповідно до ратифікованої Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, як правового документу, що має перевагу над суперечливим внутрішнім законодавством;
- розвиток компетенції та координація діяльності органів державного управління на різних рівнях для вирішення питань щодо досягнення гендерної рівності;
- внесення змін до виборчого законодавства з метою збільшення представництва жінок на вищих урядових посадах;
- посилення просвітницької діяльності для подолання гендерних стереотипів щодо жінок;
- ліквідація дискримінації щодо жінок у сфері зайнятості і забезпечення рівної оплати праці;

- розробка навчальних програм з гендерної проблематики для представників місцевих і центральних органів влади, судових органів, закладів освіти, соціальних служб і правоохоронних органів;
- впровадження механізмів недопущення інформації дискримінаційного змісту в ЗМІ та публічних виступах.

Література

1. Україна піднялась на 6 позицій в Індексі гендерного розриву. *Укрінформ* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/Td7mouq> (дата зверення: 16.05.2020).
2. Ворчакова І. Є. Гендерна політика : навчальний посібник. Миколаїв : Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського, 2014. 244 с.
3. Жінки та чоловіки на керівних посадах в Україні: статистичний аналіз відкритих даних ЄДРПОУ. Київ : ПРООН в Україні, 2017. 52 с.
4. Марценюк Т. О. Рада Європи прийняла нову Стратегію гендерної рівності на 2018–2023 рр. *Українська Гельсінська спілка з прав людини* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/Dd7mpeX> (дата зверення: 18.05.2020).
5. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08 вер. 2005 р. № 2866-IV (у новій редакції від 07 січня 2018 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15> (дата зверення: 17.05.2020).

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРУВАННЯ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ ДО СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ПИТАНЬ БЕЗПЕКИ

Олена ШАРОВАТОВА
Національний університет
цивільного захисту України,
sharovatova.elen@ukr.net

Питання гендерної рівності, зокрема, теоретичного та правового аспектів, розкриття відповідних дефініцій і соціальних норм, практичного та управлінського вимірів окресленої проблематики, а також освітніх практик у цьому контексті в умовах сьогодення характеризуються гострою актуальністю.

Нормативно-правовими актами [1; 2] визначено, що гендер – це соціально закріплені ролі, поведінка, діяльність і характерні ознаки, які певне суспільство вважає прийнятними для жінок/чоловіків. Гендерний підхід – стратегія, що забезпечує врахування інтересів і досвіду жінок і чоловіків як невід’ємної складової планування, реалізації, моніторингу та оцінювання політики і програм у політичній, економічній, культурній і соціальній сферах для отримання жінками та чоловіками усіх необхідних благ. При цьому гендерночутливий підхід передбачає врахування специфічних соціальних, культурних, економічних, політичних та інших характеристик, умов життя та потреб жінок і чоловіків; а гендернонейтральний підхід – це політика неврахування відмінностей у становищі жінок і чоловіків, їхніх статусах, потребах, пріоритетах (такий підхід передбачає, що державна політика і відповідні державні/регіональні програми однаковою мірою впливають на всі групи населення).